

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ค้นหาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตามคณะที่ศึกษา ประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ประเภทจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับผลการเรียน และประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ

สมมติฐานการวิจัย

การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มี คณะที่ศึกษา ประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ประเภทจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับผลการเรียน ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศต่างกันมีการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 2,372 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ประเภทหลายขั้นตอนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 342 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบทดสอบแบบตรวจสอบรายการจำนวน 50 ข้อ

2.1. แบบทดสอบสำหรับกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ ได้แก่ คณะที่ศึกษา โรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ประเภทจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับผลการเรียน ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศในด้านต่างๆ ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัย (ACRL) ทั้ง 5 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ตนเองต้องการได้

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับพื้นฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ได้

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศในฐานะบุคคลหรือสมาชิกของกลุ่มสามารถใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศมีความเข้าใจในเรื่อง เศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นของสังคมเกี่ยวกับการใช้และการเข้าถึงสารสนเทศ รวมถึงการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย

ผู้วิจัยได้แบ่งการทดสอบการรู้สารสนเทศตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศออกเป็น 5 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ รวมเป็นแบบทดสอบจำนวน 50 ข้อ ดังนี้

ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ	จำนวน 10 ข้อ
ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	จำนวน 10 ข้อ
ด้านการประเมินสารสนเทศ	จำนวน 10 ข้อ
ด้านการใช้สารสนเทศ	จำนวน 10 ข้อ
ด้านกฎหมายสารสนเทศ	จำนวน 10 ข้อ

ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบที่มี 4 ตัวเลือก ในแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว เกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด หรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์วัดการรู้สารสนเทศไว้ 5 ระดับ ดังนี้

เกณฑ์วัดการรู้สารสนเทศ

คะแนน	0 - 10	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ ต่ำที่สุด
คะแนน	11-20	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ ต่ำ
คะแนน	21-30	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ ปานกลาง
คะแนน	31-40	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ สูง
คะแนน	41-50	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ สูงมาก

เกณฑ์การแปรผลค่าเฉลี่ยการรู้สารสนเทศ

0.01 - 2.00	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ ต่ำที่สุด
2.01 - 4.00	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ ต่ำ
4.01 - 6.00	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ ปานกลาง
6.01 - 8.00	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ สูง
8.01 - 10.00	หมายถึง	มีการรู้สารสนเทศ สูงที่สุด

แบบทดสอบได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และได้ทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR21 (Kuder-Richardson Formulas) (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชานีประศาสน์, 2545 : 149) แบบทดสอบมีระดับความเชื่อมั่นที่ 0.84

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองเริ่มตั้งแต่ 5 กรกฎาคม 2549 ถึง 12 กันยายน 2549 ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน 8 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบทดสอบมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดดังนี้

4.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.2. การรู้สารสนเทศจำแนกตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ 5 มาตรฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3. ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test ในกรณีทดสอบความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 กลุ่ม และใช้ F-test ในกรณีทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม และทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ่ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ

1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2548 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบทดสอบดังนี้

จำแนกตามคณะที่ศึกษา เป็นนักศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์ จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 31.90) จำแนกตามประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา เป็นโรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนา อิสลามจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 62.60) จำแนกตามประเภทจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา เป็นโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 67.80) จำแนกตามระดับผลการเรียน นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสะสมระหว่าง 2.00-2.99 จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 74.90) จำแนกตามประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ นักศึกษามีประสบการณ์ (ร้อยละ 57.60) รองลงมาคือไม่มีประสบการณ์ (ร้อยละ 42.40)

2. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ 5 มาตรฐาน

2.1. การรู้สารสนเทศจำแนกตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ 5 มาตรฐาน

พบว่า การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 5 ด้านกฎหมายสารสนเทศ อยู่ในระดับสูง รองลงมา คือมาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศ และมาตรฐานที่ 4 ด้านการใช้สารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง

3. เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามคณะที่ศึกษา ประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ประเภทจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา ระดับผลการเรียน ประสิทธิภาพในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า

3.1. คณะที่ศึกษา

นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีคณะที่ศึกษาต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน แต่รายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 2 ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ มากกว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2. ประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีประเภทโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษาแตกต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 5 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมาตรฐานที่ 3 ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากประเภทโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนประเภทอื่นๆ มีการรู้สารสนเทศในทุกมาตรฐาน มากกว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3.3. ประเภทจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในประเภทจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษาแตกต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน แต่รายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้ มีความสามารถในการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศได้มากกว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4. ระดับผลการเรียน

นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 5 ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนมากกว่า 3.00 มีการรู้สารสนเทศ มากกว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนระหว่าง 2.00-2.99 กลุ่มเดียวเท่านั้น

3.5. ประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ

นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีประสบการณ์และไม่มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อค้นหาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.1. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ทั้ง 5 มาตรฐาน พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศักยภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 นั้น ยังขาดความพร้อม เตรียมตัวไม่เพียงพอเพราะกระบวนการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ยังมีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักการค้นคว้าด้วยตนเอง และคิดวิเคราะห์ห็น้อย ประกอบกับระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของไทยยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา น้อย สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังสอนโดยใช้ครูบรรยาย ไม่นำให้ผู้เรียนรู้จักการอ่าน การค้นคว้าด้วยตัวเอง หรือรู้วิธีใช้คอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษแบบใช้งาน ได้ นอกจากนี้การผลิตและพัฒนาสื่อเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพก็ยังมีจำนวนน้อย (วิทยากร เชียงกูล, 2544: 72) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของครุณี จำปาทอง (2549) ที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยนั้น ยังขาดความพร้อมในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเพราะกระบวนการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ยังมีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักคิด

วิเคราะห์ หาเหตุผลและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในระดับน้อย อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Hepworth (2002) ที่พบว่า ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาชั้นต้นแท้จริงแล้ว เป็นผู้รู้สารสนเทศและตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ แต่ใช้วิธีการสอนแบบจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนทุกอย่าง แทนที่จะสอนให้รู้ถึงหลักการหรือวิธีการเพื่อให้นักเรียนค้นคว้าคิดวิเคราะห์สารสนเทศจากแหล่งที่หลากหลายด้วยตนเอง ดังนั้นเมื่อเข้ามาศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จึงยังคงคุ้นเคยกับการศึกษาที่ครูจัดเตรียมความพร้อมให้ทุกอย่างจึงขาดการกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ดังการศึกษาของ นิติพร สุนทรนนท์ (2547) ที่พบว่า จากการสำรวจของฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในการจัดกิจกรรมสาธิตวิธีใช้รายการสืบค้นแบบออนไลน์ ให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกสาขาวิชา ปรากฏว่านักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมน้อย จึงมีปัญหในการสืบค้นสารสนเทศในเวลาต่อมา และจากผลการวิจัยยังพบอีกว่า ผู้ใช้บริการมีความต้องการรับบริการหรือความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์อยู่ในระดับมาก และผู้ให้บริการมีความคิดเห็นว่าการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคนิคการสืบค้น นั้นแสดงว่าผู้ให้บริการมีปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศ จากเหตุผลข้างต้นจึงทำให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มีการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง นอกจากนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุต่างๆดังนี้

1) ความแตกต่างกันของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (ACRL) กับวิชาที่เกี่ยวกับการรู้และการใช้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จากการศึกษามาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา พบว่า ทั้ง 5 มาตรฐาน ครอบคลุมในเรื่อง การกำหนดขอบเขต การเข้าถึง การใช้ การประเมินและกฎหมายสารสนเทศ เมื่อศึกษาข้อมูลโดยรวมแล้วมีการสอนการรู้สารสนเทศที่หลากหลาย ทั้งด้านการสอนเรื่องการระบุปัญหาและขอบเขตของสารสนเทศ ประเภทและรูปแบบของแหล่งสารสนเทศ การระบุแหล่งและการค้นคืนสารสนเทศ การสอนช่องทางในการเข้าถึงสารสนเทศ การกำหนดกลยุทธ์ในการค้น เทคนิคการค้นคำต่างๆ เช่น เทคนิคการตัดปลายคำ การใช้ตรรกบูลีน การจำกัดผลการค้น การใช้คำกว้างกว่า คำแคบกว่าในการค้นสารสนเทศ ด้านการค้นหาสารสนเทศ มีการสอนการใช้เครื่องมือช่วยค้นต่างๆทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะเน้นเรื่องการสืบค้นโดยเครื่องมือการสืบค้นอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการสืบค้นมีความทันสมัยและรวดเร็ว ด้านการประเมินสารสนเทศมีการสอนในเรื่องเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินสารสนเทศ อีกทั้งมีการสอนในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายและจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ การเขียนรายงาน และการเขียนบรรณานุกรม

สำหรับการเรียนการสอนด้านการรู้และการใช้สารสนเทศของประเทศไทย มีการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวิชาเลือก และมีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและการค้นคว้าเบื้องต้นเท่านั้น ไม่ได้มีเนื้อหาการสืบค้นสารสนเทศที่ลึกซึ้ง และบางโรงเรียนไม่ได้จัดให้เป็นวิชาเลือก แต่ไป

รวมอยู่กับรายวิชาภาษาไทยที่เน้นเรื่องการใช้ภาษามากกว่าการค้นคว้า (ชุดิมา สัจจันันท์, 2544: 57) สำหรับการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้จัดรายวิชา 411-101 ภาษากับความคิดและการสื่อสาร เป็นวิชาบังคับที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องเรียน และรายวิชา 421-101 การรู้และการใช้สารสนเทศ เป็นวิชาเลือก โดยวิชา 411-101 ภาษากับความคิดและการสื่อสาร มีเนื้อหาที่เน้นการใช้คำในภาษาไทย การเขียนรายงาน การฝึกทักษะทางด้านการสื่อสาร การค้นคว้าสารสนเทศ การใช้สารสนเทศที่ถูกต้องเพื่อการเขียนรายงานอย่างมีระบบ ถึงแม้จะเป็นรายวิชาบังคับที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน แต่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับทักษะการสืบค้นสารสนเทศไม่ลึกซึ้งซึ่งเป็นเพียงทักษะในการใช้ภาษาไทยเพื่อเขียนรายงานและเขียนบรรณานุกรมเบื้องต้นเท่านั้นจึงทำให้นักศึกษายังไม่ได้รับการสอนที่เป็นทักษะการรู้สารสนเทศโดยแท้จริง และรายวิชา 421-101 การรู้และการใช้สารสนเทศ มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมายและความสำคัญของสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลักษณะและรูปแบบของสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศและบริการ การแสวงหาสารสนเทศและความรู้ การสืบค้นและการเข้าถึงแหล่งและบริการสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การประเมิน การคัดเลือก การวิเคราะห์ การใช้ประโยชน์และการนำเสนอสารสนเทศ จริยธรรมของผู้ใช้สารสนเทศและกฎหมายลิขสิทธิ์ (คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2549 : 337) ลักษณะรายวิชานี้มีเนื้อหาใกล้เคียงกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยทั้ง 5 มาตรฐานแล้ว แต่ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไม่ได้กำหนดรายวิชานี้ให้เป็นรายวิชาบังคับ นักศึกษาจึงสามารถเลือกเรียนหรือไม่เรียนก็ได้ และนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนจึงมาจากหลากหลายคณะที่สังกัด จึงต้องเริ่มตั้งแต่พื้นฐานและเนื้อหาบางส่วนจะต้องสอนแค่ความรู้พื้นฐานเท่านั้น เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำสำคัญ ความรู้เกี่ยวกับหัวเรื่อง เทคนิคการค้น การตัดคำ การใช้ตรรกบูลีน ซึ่งมีเนื้อหาและรายละเอียดที่ต้องใช้ในการสืบค้น ส่วนด้านการประเมินสารสนเทศซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ในการพิจารณาคุณภาพของสารสนเทศ แต่การประเมินก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่นักศึกษาไม่ค่อยมีความเข้าใจและขาดการสังเคราะห์ในหลักเกณฑ์การประเมินสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ ปภาดา เจียวก๊ก (2547) ที่พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การประเมินสารสนเทศ

2) ทักษะกระบวนการคิด การคิดเป็นความสามารถที่สำคัญสำหรับการรู้สารสนเทศตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสุดกระบวนการค้นหาสารสนเทศ แต่ในระบบการศึกษาของไทยนับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ระบบการสอนของไทยจะเน้นการจำมากกว่า การสอนในเรื่องการคิดมีอยู่บ้าง แต่ไม่มากนักซึ่งก็ช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดได้บ้าง (ดวงกมล อุ่นจิตติ, 2545: 63) เพียงแต่นักศึกษายังขาดการฝึกฝนทักษะวิธีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและขาดการคิดแบบริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้นักศึกษาเองยังให้ความสำคัญกับทักษะในการคิดวิเคราะห์น้อยกว่าทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการสืบค้นออนไลน์ (Hepworth, 1999)

3) ประสบการณ์ของนักศึกษา คือ ในปัจจุบันทุกคนอยู่ในโลกแห่งเทคโนโลยี เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากมาย นอกเหนือจากความรู้ที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนแล้วนั้น นักศึกษายังได้รับประสบการณ์จากภายนอกห้องเรียน เช่น ประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือฐานข้อมูลต่างๆ ที่ห้องสมุดบอกรับ และคำแนะนำการใช้ของห้องสมุด (ปภาดา เจียวกัก, 2547 : 2547) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความรู้ส่วนหนึ่งของนักศึกษามาจากการได้รับการศึกษาภายในห้องเรียนและอีกส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์ของนักศึกษาเอง

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลข้างต้น นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการรู้สารสนเทศโดยรวม 5 มาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญญาปกรณ์ นิมิตรประจักษ์ (2547); ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545); ปภาดา เจียวกัก (2547); Stern (2000) ; Hepworth (1999) ที่พบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่านักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศค่อนข้างจำกัด จึงทำให้ประสบปัญหาในการค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศต่างๆ

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศอยู่ในระดับสูงอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาเรียนในรายวิชา 411-101 ภาษากับความคิดและการสื่อสารซึ่งเป็นวิชาบังคับ มีเนื้อหาการสอนในส่วนของกำหนดขอบเขตสารสนเทศเพื่อสืบค้นสารสนเทศในการเขียนรายงานเบื้องต้นได้ อีกทั้งนักศึกษ่อีกส่วนหนึ่งที่เรียนในรายวิชา 421-101 การรู้และการใช้สารสนเทศ ซึ่งมีเนื้อหาการสอนเกี่ยวกับ ความหมายและความสำคัญของสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลักษณะและรูปแบบของสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ การสืบค้นและการเข้าถึงสารสนเทศและการบริการสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2549: 337) ซึ่งเนื้อหาในรายวิชาดังกล่าวทำให้นักศึกษามีความรู้และเกิดทักษะในการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศนี้เป็นมาตรฐานแรกที่โดยทั่วไปมาตรฐานที่ 1 คือ มาตรฐานเบื้องต้นที่ทุกคนควรรู้และปฏิบัติได้ก่อนที่จะปฏิบัติในมาตรฐานต่อไป จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้นักศึกษามีการรู้สารสนเทศในมาตรฐานที่ 1 ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ มากที่สุด รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 5 ด้านกฎหมายสารสนเทศ อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันกฎหมายสารสนเทศ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านกฎหมายลิขสิทธิ์สารสนเทศอยู่เป็นประจำโดยผ่านสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายทั้ง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ต่างๆจึงทำให้รับทราบข่าวสารด้านนี้ได้รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น อีกทั้งปัจจุบันนี้ทุกคนให้ความสนใจและตื่นตัวในเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์สารสนเทศมากขึ้น

อีกทั้งในรายวิชา 411-101 ภาษากับความคิดและการสื่อสาร และรายวิชา 421-101 การรู้และการใช้สารสนเทศ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการสอนในเรื่องของ

กฎหมายสารสนเทศอีกด้วย เนื่องจากการเขียนรายงานต้องมีการนำผลงานของบุคคลอื่นมาอ้างอิง ดังนั้น นักศึกษาต้องมีความรู้ในเรื่องการอ้างอิงผลงานของบุคคลอื่นและเรียนรู้หลักการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้องด้วย จึงทำให้นักศึกษามีการรู้สารสนเทศด้านนี้อยู่ในระดับสูงอีกด้วย

ส่วนมาตรฐานที่ 3 ด้านการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิชา 421-101 การรู้และการใช้สารสนเทศซึ่งมีเรื่องการประเมินสารสนเทศรวมอยู่ด้วยนั้น เป็นวิชาเลือกที่ไม่ได้บังคับเรียน นักศึกษาจึงไม่ได้เรียนทุกคนจึงอาจทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งนักศึกษายังขาดความเข้าใจในหลักเกณฑ์การประเมินคุณค่าและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ัญญาปกรณ์ นิมิตรประจักษ์ (2547) ; ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545) ; Stern (2000) ; Hepworth (1999) ที่พบว่านักศึกษาไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของเว็บเพจ ไม่ทราบวิธีการประเมินสารสนเทศจากเว็บไซต์ทำให้การคิดวิเคราะห์และการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาดา เจียวก๊ก (2547) ที่พบว่าด้านการประเมินสารสนเทศ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีการรู้สารสนเทศด้านการประเมินระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่าไม่มีการสอนในเรื่องการประเมินการรู้สารสนเทศ นิสิตจึงไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณค่าและความน่าเชื่อถือของสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ แต่นิสิตสามารถใช้ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ในการค้นหาสารสนเทศ และความคิดเห็นของตนเองมาใช้ในการตอบแบบทดสอบจากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของคำถาม พบว่า นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับการประเมินสารสนเทศจาก เวิลด์ไวด์เว็บ และการเลือกแหล่งสารสนเทศที่เป็นแหล่งบุคคลอยู่ในระดับต่ำ นั่นคือ นิสิตไม่ทราบหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินสารสนเทศที่ค้นจากเว็บไซต์

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามตัวแปรดังนี้

2.1. จำแนกตามคณะที่ศึกษา

พบว่า นักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เหตุที่การวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาทุกคนแม้จะศึกษาอยู่ในคณะต่างกันแต่ก็มีบทบาทและหน้าที่เช่นเดียวกันคือการเรียน และศึกษาหาความรู้ ดังนั้นจึงมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน คือ นักศึกษาทุกคณะต่างก็ต้องการสารสนเทศเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนด้วยกันทั้งสิ้น และอาจเป็นเพราะว่านักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีพื้นความรู้ด้านสารสนเทศในระดับมัธยมศึกษาที่ใกล้เคียงกัน แม้ว่าการวิจัยครั้งนี้จะศึกษากับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 แต่ส่วนใหญ่จะเป็นวิชาพื้นฐานที่ไม่แตกต่างกันมากนัก และจากการศึกษางานวิจัยของ ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545) พบว่า เนื่องจากศักยภาพของนักเรียน

ระดับมัธยมศึกษาที่เพิ่งเข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 นั้น ยังขาดความพร้อมหรือเตรียมตัวไม่เพียงพอเพราะกระบวนการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาไม่ได้เสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการหาเหตุผลและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อีกทั้งสอดคล้องกับการวิจัยของ Hepworth (1999) ที่พบว่าครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาเป็นผู้รู้สารสนเทศและตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ แต่ใช้วิธีการสอน โดยจัดเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนแทนที่จะสอนให้ผู้รู้ถึงหลักการหรือวิธีการเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย ประกอบกับระบบการศึกษาของไทยขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังสอนแบบดั้งเดิมโดยให้ครูบรรยาย วิธีสอนไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนรู้จักการอ่านการค้นคว้าด้วยตนเอง หรือรู้วิธีใช้คอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษแบบใช้งานได้ นอกจากนี้การผลิตพัฒนาสื่อเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพก็ยังมีจำนวนน้อย (วิทยากร เชียงกูล, 2544 :72) และจากการศึกษางานวิจัยเรื่องการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ของฐะปะนีย์ เทพญา และ สิริพันธ์ เดชพลกรัง (2543) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือหรือตำราวิชาการ รองลงมาอ่านวารสารและหนังสือพิมพ์รวมทั้งเข้ามาทบทวนบทเรียนแต่ละวิชา และทำงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้ห้องสมุดจากทักษะการเรียนและจากการใช้ห้องสมุดในระดับมัธยมศึกษาจึงทำให้การรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มีการรู้สารสนเทศมากกว่าคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทั้งนี้อาจจะเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคณะวิชา และอาจเกิดจากความสามารถเฉพาะตัวที่แตกต่างกันเกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งปัจจุบันทุกคนอยู่ในโลกแห่งเทคโนโลยี นอกเหนือจากความรู้ที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนแล้วนั้น นักศึกษายังได้รับประสบการณ์จากภายนอกห้องเรียน เช่น ประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือฐานข้อมูลต่างๆ ที่ห้องสมุดบอกรับ และคำแนะนำการใช้ของห้องสมุด (ปภาดา เจียวกัก, 2547 : 2547) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความรู้ส่วนหนึ่งของนักศึกษามาจากการได้รับการศึกษาภายในห้องเรียน และอีกส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์ของนักศึกษาเอง และทักษะเกี่ยวกับการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาแต่ละคณะต่างกันจึงมีการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประเภทโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากประเภทโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนในสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เริ่มจากการจัดการศึกษาในรูปแบบของปอเนาะในระยะเริ่มต้นไม่มีหลักสูตร ไม่มีชั้นเรียน ไม่มีการวัดผลการเรียนการสอน จะขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้สอน คือ โต๊ะครู และส่วนใหญ่ไม่จำกัดอายุ และใช้ภาษาท้องถิ่น (มลายู) ในการสอน (สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2528) เดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดศาสนาเป็นหลัก การถ่ายทอด ส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของโต๊ะครู สภาพการสอนโดยทั่วไปจะเป็นลักษณะที่โต๊ะครูวางเมื่อใดก็สอนเมื่อนั้น ระยะเวลาของการศึกษาอบรมในระบบปอเนาะไม่มีกำหนดที่แน่นอนว่าเมื่อใดจึงจะสำเร็จการศึกษา เนื้อหาวิชาที่ใช้สอนเป็นวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนใช้ภาษามลายู ไม่มีการสอนวิชาสามัญและภาษาไทย ต่อมาระเบียบข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ผู้รับใบอนุญาตหรือโต๊ะครู เป็นผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีผู้จัดการและครูใหญ่เป็นผู้บริหารงาน วิชาการและหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จากการศึกษาของ พิสุทธิ บุญเจริญ (2541) พบว่าเยาวชนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม ซึ่งมีการสอนวิชาศาสนาควบคู่กับการสอนวิชาสามัญ แก่นักเรียนทุกระดับชั้น จุดประสงค์หลัก ของการสอนวิชาศาสนาคือ ให้เยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองดีของประเทศ อย่างไรก็ตาม กลับพบว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประสบความสำเร็จอย่างมากในเชิง ปริมาณ แต่ในด้านคุณภาพนั้นยังไม่อาจกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จ สาเหตุประการหนึ่งนั้นคือความ ไม่พร้อมของทรัพยากรทั้ง ทรัพยากรบุคคลที่จัดการเรียนการสอน และทรัพยากรสารสนเทศที่จะอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คณิตา นิจจรัลกุล และคณะ (2536) ที่พบว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สาเหตุที่ด้อยคุณภาพทางการศึกษาสืบเนื่องจากปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาจากสื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในการเรียนและอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ วิธีการสอนของ ครูสอนศาสนายังไม่เหมาะสม ครูผู้สอนใช้อุปกรณ์และสื่อประกอบการสอนน้อยมาก วิธีการสอนไม่น่าสนใจ ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายโดยการอ่านให้ฟังและบอกจดเป็นส่วนใหญ่ สาเหตุสำคัญที่ครูที่ ครูผู้สอนวิชาศาสนาไม่ใช้สื่อประกอบการสอนนั้น เนื่องมาจากครูผู้สอนไม่มีวุฒิการศึกษาหรือวุฒิ การศึกษาค่า ใช้วิธีการสอนแบบที่เคยถูกสอนมาหรืออีกประการหนึ่งคือขาดแคลนสื่ออุปกรณ์การสอนที่ ทันสมัย นอกจากนี้ สุวิมล เขี้ยวแก้วและคณะ (2545) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารวิชาการในเขตพื้นที่ การศึกษาสำหรับห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ และได้เสนอรูปแบบเพื่อพัฒนาการศึกษาไว้ 8 ข้อ โดยเฉพาะเสนอแนะให้จัดการเรียนการสอนโดยให้ใช้สื่อเทคโนโลยีทันสมัยและเตรียมความพร้อม ให้ มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและเสนอให้จัดศูนย์วิทยบริการที่มีระบบเครือข่ายเชื่อมโยงภายในพื้นที่และ ต่างพื้นที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเพราะที่ผ่านมา โรงเรียนและชุมชนพัฒนาในด้านนี้น้อยและ มีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงอาจทำให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามมีการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดกรม สมัญญและโรงเรียนประเภทอื่นๆ (สาธิต เทศบาล อาชีวศึกษา) ซึ่งมีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับสูงทุก มาตรฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญเดิมอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวง ศึกษาธิการที่มีการควบคุมเรื่องมาตรฐานและหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาโดยตลอด ใน

ส่วนโรงเรียนสาธิตเองก็อยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยจึงได้รับการนิเทศและการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานที่กระทรวงกำหนด ได้รับการดูแลใกล้ชิด มีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อีกทั้งครู อาจารย์โรงเรียนสาธิตเองก็มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อสอนให้นักเรียนในโรงเรียนมีความรู้เรื่องสารสนเทศ ดังงานวิจัยของ พิระพล ยศธสาร (2547) ที่พบว่า ครูอาจารย์ โรงเรียนสาธิตระดับมัธยม มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความต้องการในตัวสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความต้องการข้อมูล เพื่อนำไปใช้ ในการเรียนการสอน และในส่วนของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเทศบาลและอาชีวศึกษามีการรู้สารสนเทศระดับสูงนั้นอาจเป็นเพราะว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนทั้งสองประเภทเป็นนักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสูง จึงสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้และมีการรู้สารสนเทศดีตามไปด้วย

2.3 จำแนกตามจังหวัดที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา

พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากจังหวัดต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้ มีความสามารถในการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศ มากกว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้ มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร เทคโนโลยีและสื่อการสอน ตลอดจนสภาพสังคม เศรษฐกิจซึ่งส่งผลไปถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่ศึกษาในจังหวัดอื่นในภาคใต้ ขณะที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสภาพพื้นที่ สังคม เศรษฐกิจแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ดังที่ สุวิมล เขี้ยวแก้ว และคณะ (2545) กล่าวไว้ว่าสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสภาพทางสังคมส่วนใหญ่เป็นสังคมมุสลิม ดังนั้นโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เน้นการเรียนการสอนในเรื่องของสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมมุสลิมซึ่งแตกต่างจากสภาพโรงเรียนในจังหวัดอื่นในภาคใต้ อีกทั้งจารุณี ขวัญแก้ว (2547) ยังศึกษาพบว่าผู้บริหารของโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีประสิทธิภาพในการบริหารคุณภาพของสถานศึกษาในระดับน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งพบว่า สถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความพร้อมในการรับการประเมินทั้งภายในและภายนอกเพียงร้อยละ 13.49 เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งโดยเฉพาะสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ในส่วนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม) ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารมีการโยกย้ายบ่อยทำให้การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่อง และส่งผลถึงครูผู้สอนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคะแนนการสอบวัดความรู้ระดับประเทศต่ำกว่ามาตรฐานทุกรายวิชา และยัง

พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยสื่อสารในชีวิตประจำวันประกอบกับมีการพัฒนาครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยน้อยมาก จึงส่งผลให้คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

เนื่องจากวิชาภาษาไทยสอนเกี่ยวกับทักษะการใช้คำซึ่งนักเรียนสามารถนำมาปรับใช้กับการกำหนดคำค้นและกำหนดขอบเขตเพื่อสืบค้นสารสนเทศได้ แต่เมื่อนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับน้อยจึงส่งผลให้ความสามารถในการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศของนักเรียนแตกต่างกันด้วย

2.4 จำแนกตามระดับผลการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันมีการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ปภาดา เจียวก๊ก (2547) ที่พบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาตามระดับผลการเรียนพบว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสะสมมากกว่า 3.00 มีการรู้สารสนเทศ มากกว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสะสมระหว่าง 2.00-2.99 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนดีจะใช้ห้องสมุดบ่อยครั้งกว่าและมีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้ห้องสมุด ชอบเสาะแสวงหาความรู้และใฝ่รู้จึงทำให้เป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งทางด้านความคิดและสติปัญญาดีกว่า จากการศึกษาที่เข้าไปค้นคว้าหาความรู้บ่อยๆทำให้เขามีทักษะทางการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถทางการรู้สารสนเทศจะขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จึงทำให้นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสูงมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนต่ำอีกด้วย (สมสุข โถวเจริญ, 2542 : 13) อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี สารรัตน์ และคณะ (2546) เรื่องลักษณะการปฏิบัติของผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่พบว่า ลักษณะของผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่มีสติปัญญาอยู่ในระดับสูงกว่าปกติถึงร้อยละ 80.52 ร้อยละ 14.60 น้อยกว่าปกติไม่ต้องให้พ่อแม่เตือนเรื่องทำการบ้าน ทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วเสมอและทันทีที่ว่างพยายามทำงานให้ดีขึ้น ตั้งใจเรียนทุกวิชาแม้ว่างานที่ครูให้นำบ่อและไม่น่าสนใจจะตั้งใจทำงานเรียบร้อยไม่ละเลยและสอดคล้องกับ ปภาดา เจียวก๊ก (2547) ที่พบว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนดีมักจะใช้ห้องสมุดบ่อยครั้งมากกว่า และมีความรู้ในการใช้ห้องสมุดสูงกว่านักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนต่ำ จึงทำให้นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสะสมมากกว่า 3.00 มีการรู้สารสนเทศ มากกว่า นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนสะสมระหว่าง 2.00-2.99

2.5 จำแนกตามประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศ

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีประสบการณ์และไม่มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษามีประสบการณ์ในการเรียนในรายวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศตามที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนในชั้นปีที่ 1 อยู่แล้ว สำหรับนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ในการเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนอาจเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ความสามารถและทักษะส่วนตัวในการสืบค้นสารสนเทศมาก่อน ซึ่งในปัจจุบันทุกคนอยู่ในโลกแห่งเทคโนโลยี และเทคโนโลยีเข้ามามีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากมาย จากการศึกษาของ ปภาดา เจียวกั๊ก (2547) พบว่า นอกจากความรู้ที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนแล้วนักศึกษายังได้รับประสบการณ์จากภายนอกห้องเรียนอีกด้วย เช่น ประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตหรือฐานข้อมูลต่างๆที่ห้องสมุดบอกรับ และคำแนะนำการใช้ห้องสมุด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความรู้ส่วนหนึ่งของนักศึกษามาจากการได้รับการศึกษาภายในห้องเรียนและอีกส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์ของนักเรียนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545) ที่พบว่า นักศึกษาที่ไม่ลงทะเบียนในรายวิชาการรู้สารสนเทศมีการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ เนื่องจากนักศึกษามีประสบการณ์ ความรู้และทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองแล้ว และคิดว่าตนมีความรู้ความสามารถมากพอในการสืบค้นสารสนเทศและไม่จำเป็นต้องเรียนเพิ่มเติมอีก ดังนั้นนักศึกษาที่มีประสบการณ์และไม่มีประสบการณ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดและการรู้สารสนเทศจึงมีการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศอย่างเข้มแข็ง ต้องปรับปรุงด้านทรัพยากรสารสนเทศ สื่ออุปกรณ์การสอน และต้องกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของการรู้สารสนเทศของผู้เรียน มีระบบการติดตามประเมินผล อย่างชัดเจน
2. ครูบรรณารักษ์ควรร่วมกับคณะครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จัดตั้งศูนย์เครือข่ายการรู้สารสนเทศภายในกลุ่มโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนร่วมกัน
3. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ควรมีการประเมินระดับการรู้สารสนเทศเบื้องต้นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ทุกปี เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานักศึกษา
4. คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศโดยตรง ควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศโดยบูรณาการกับรายวิชาต่างๆ ของมหาวิทยาลัย
5. บรรณารักษ์สำนักหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี ควรร่วมมือกับคณาจารย์ภาควิชาต่างๆ เพื่อให้ห้องสมุดเป็นแหล่งความรู้ และสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี เพื่อทราบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาการรู้สารสนเทศของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเพื่อทราบระดับการรู้สารสนเทศของอาจารย์อันจะใช้เป็นแนวทางและเพิ่มศักยภาพให้อาจารย์สนใจศึกษาค้นคว้าสารสนเทศและ ใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลายมากขึ้น
3. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการรู้สารสนเทศของนักศึกษาเฉพาะกลุ่ม เช่น นักศึกษาที่ระดับผลการเรียนต่ำ หรือนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ